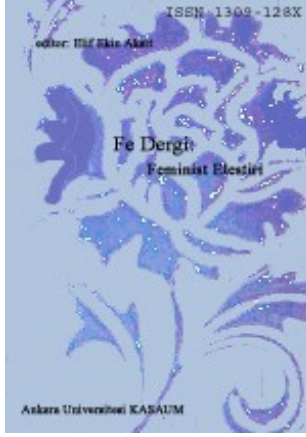

Yayımlayan: Ankara Üniversitesi KASAUM
Adres: Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Cebeci 06590 Ankara

Fe Dergi: Feminist Eleştiri 6, Sayı 2
Erişim bilgileri, makale sunumu ve ayrıntılar için:
<http://cins.ankara.edu.tr/>

Türkiye’de eleştirel erkekler ve erkeklikler konusunu feminizm içinde çalışmak: Jeff Hearn ile erkekler ve erkekliklere ulusaşırı yaklaşımlar üzerine bir röportaj
Gökçesu Akşit, Berfin Varışlı

Çevrimiçi yayına başlama tarihi: 22 Aralık 2014

Bu makaleyi alıntılar için: Gökçesu Akşit, Berfin Varışlı, “Türkiye’de eleştirel erkekler ve erkeklikler konusunu feminizm içinde çalışmak: Jeff Hearn ile erkekler ve erkekliklere ulusaşırı yaklaşımlar üzerine bir röportaj” *Fe Dergi* 6, no. 2 (2014), 81-86.

URL: http://cins.ankara.edu.tr/12_4.html

Bu eser akademik faaliyetlerde ve referans verilerek kullanılabilir. Hiçbir şekilde izin alınmaksızın çoğaltılamaz.

Türkiye’de eleştirel erkekler ve erkeklikler konusunu feminizm içinde çalışmak: Jeff Hearn ile erkekler ve erkekliklere ulusaşırı yaklaşımlar üzerine bir röportaj
Gökçesu Akşit* ve Berfin Varışlı**

Bu röportaj 11 ve 13 Eylül arasında, İzmir’de düzenlenen 1. Uluslararası Erkekler ve Erkeklikler Sempozyumu sırasında gerçekleşmiştir. Sempozyumun ana konuşmacıları Profesör Jeff Hearn (Örebro Üniversitesi, İsveç), Profesör Serpil Sancar (Ankara Üniversitesi), ve Dr. Elijah Nealy (Columbia Üniversitesi, ABD) idi. Biz, Eleştirel Erkekler ve Erkeklikler İncelemeleri (Critical Studies on Men and Masculinities) için bir ihtiyaç olduğu fikri ile, bu fikrin kurucusu olan Jeff Hearn ile röportaj yaptık.

fe dergi: Genel olarak Kadın Çalışmaları’nın yanı sıra Erkekler ve Erkeklikler çalışmak için acil bir ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Konuyla ilgili sizin görüşleriniz nelerdir?

Jeff Hearn: Erkekleri ve erkekliği eleştirel biçimde çalışmayı feminist projenin bir parçası olarak görüyorum. Ben bunları ayrı şeyler olarak düşünmüyorum. Yanı sıra size, bildiğim feminist çalışmaların, genelde İngilizce olmak üzere, aynı zamanda bazı İskandinav dillerinde de olabilir, kısmen erkekler ve erkeklikler hakkında olduğunu söylemek isterim. Kadınlara odaklanan feminist çalışmalar bile, açıkça ya da zımnen de olsa sıklıkla erkekler ve erkeklik hakkında fikir üretmektedir. Erkeklik ve erkekler üzerine yapılan çalışmalardan en önemlilerinin bazıları feminist kadınlara aittir. Yani erkek ve erkeklikleri ayrı bir alan olarak görmüyorum. Açılış konuşmasında¹ da vurguladığım gibi, ben feminizmi ve erkeklik çalışmalarını ayrı alanlar olarak görmüyorum. Şahsen ayrı alanlar oldukları fikrine karşıyım.

Ayrıca “Erkekler Çalışmaları (Men’s Studies)” terimine de karşı çıkıyorum. Bence bu sıkça kullanılmasına rağmen çok kötü bir terimdir. Bir kelimededen ya da iki kelimededen ne olacak diyebilirsiniz ama bu iki kelime Kadın Çalışmaları veya Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları veya Cinsellik (Sexuality) Çalışmaları alanlarından ayrı bir “Erkekler Çalışmaları” olduğu fikrini uyandırıyor ve bu olması gereken bir şey değil. Ben aslında bu ayrımın çok tehlikeli olduğunu düşünüyorum. İşte kısmen bu nedenden dolayı bunu “Eleştirel Erkekler ve Erkeklikler İncelemeleri” (EEEİ) olarak tanımlamayı uygun buluyorum. EEEİ’nin bir ana alan olduğunu söylemek istemiyorum. EEEİ, 1970ler ve 1980lerde Batı (Anglo) dünyasında ortaya çıkan “Kadın Çalışmaları” alanının tam da içinde, bir alt alan olarak karşımıza çıkmıştır. Şimdilerde kullanıldığı üzere, “Kadın Çalışmaları” yerine “Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları” terimini de kullanabilirsiniz. Türkiye’de bu alanı tam olarak nasıl adlandırıyoruz bilemiyorum ama “Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları” bana göre çok çok geniş bir alan. Bu alana “Feminist Çalışmalar” da diyebilirsiniz. İsveç’te çalıştığım Örebro Üniversitesi’nde bu alan için “Feminist Çalışmalar” ve “Feminist Sosyal Bilimler” terimini de kullanıyoruz. Bu terimler, “Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları” veya “Feminist Çalışmalar” veya “Feminist Sosyal Bilimler” tıpkı bir şemsiye gibi, çok geniş terimlerdir. Yani bu şemsiyenin içinde birçok farklı alt alan var: cinsellik çalışmaları, kuir çalışmaları, eleştirel erkekler ve erkeklikler çalışmaları vb. Bence bu konu akademi ve üniversite organizasyonu için de çok önemli bir konu.

Dürüst olmak gerekirse, Türkiye’de işler nasıl bilemiyorum, evet burada tanıdığım meslektaşlarım var ama burada durum tam olarak nasıl bilemiyorum- eminim siz biliyorsunuzdur. Ama fikrimi sorarsanız; bağımsız bir erkek incelemeleri bölümünün kurulmasına şiddetle karşı çıkarım. Çünkü zaten bir şekilde yıllardır ve hatta yüzyıllardır yapılan hemen hemen tüm akademik çalışmalar ve araştırmalar esas olarak, açıkça olmasa da erkekler hakkında yapıldı. Örneğin, bir disiplin olarak tarih, genellikle erkek tarihçileri ön plana çıkardı, erkeklerin başarılarını ve savaşlarını konu edindi vs.

fe: Bir anlamda erkeğin tarihi mi demek istiyorsunuz?

* Dr., Maltepe Üniversitesi, Öğretim Üyesi

** Doktora öğrencisi, Maltepe Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü Araştırma Görevlisi

Hearn: Evet... Geçmiş hakkında konuşuyorum. Klasik bir örnek vermek gerekirse, kütüphaneler, üniversite kütüphaneleri erkekler hakkında yapılan çalışmalarla dolup taşıyor. Ama bu çoğu zaman aleni bir şekilde yapılmıyor.

fe: Yani zaten geniş bir erkek çalışmaları arşivine sahibiz.

Hearn: Bir bakıma evet, ama yinelemem gerekirse burada durum nasıl tam olarak bilmiyorum...Bu erkek bilincini artıracak gruplar² ya da daha basit bir deyimle erkek grupları kurmakla aynı şey...

fe: Türkiye’de sözünü ettiğiniz türden gruplar zaten var...

Hearn: Evet toplumda, belki siyasette, hükümetin içinde, iş yaşamında, fabrikalarda, maden ocaklarında sempozyumun dünkü oturumda tartıştığımız gibi binlerce erkek grubu var. Dolayısıyla erkek grupları birçok yerde karışımıza çıkıyor. Ama çok farklı erkek grupları var. Az bir kısmı profeminist, bazıları antifeminist. Kullanışlı bir terim olduğunu düşünür müsünüz bilemiyorum ama ben erkeklerin veya erkeklerin faaliyetlerinin toplumsal cinsiyet bilincine gönderme yapan “toplumsal cinsiyet bilinçli (gender-conscious)”³ terimini kullanmayı tercih ediyorum. Dolayısıyla ister profeminist ister antifeminist olsun ortada toplumsal cinsiyet bilinci olan erkek grupları zaten var. Yani farklı türde toplumsal cinsiyet bilinçli gruplar olabilir. Yaşadığım Finlandiya’da çok çeşitli erkek organizasyonları var. Bazıları profeminist, bazılarının da feminizmle ilişkisi daha muğlak. Ama toplumsal cinsiyet bilinçli erkeklerin oluşturduğu en kapsamlı erkek organizasyonu orada dini gruplar. Bu gruplar toplantılar düzenliyorlar, bir kısmı dışarıya kapalı bir şekilde bir araya gelip “iyi bir Hıristiyan erkeği olmak” olarak tabir ettikleri şey için neler yapılması gerektiğini tartışıyor. Yani onlar da toplumsal cinsiyet bilinci olan gruplar ancak buradakiler ya da sempozyumu düzenleyen gruptan farklı şekilde.

fe: Türkiye’deki erkeklikler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Hearn: Bu çok çetrefilli bir soru. Bence bir kaç günlüğüne seyahate geldiğiniz bir ülkenin uzmanı gibi davranmamak en doğrusu. İngilizce konuşan, özellikle ABD ve Britanya’dan ziyaretçilerin, gittikleri yerlerin insanları bu konuda hiçbir şey bilmiyorlarmış gibi eşitlik ile ilgili dersler verdiğini birçok kez duydum. Türkiye’ye birkaç gün önce geldim, konferansa gelmeden önce iki gün İstanbul’da kaldım. Türkiye’deki akademik çalışmalar hakkındaki bilgim çok küçük bir meslektaş grubu ile tanışıklığımdan geliyor. Prof. Deniz Kandiyoti’nin Türkiye ve daha geniş olarak bölge ile ilgili çeşitli makalelerini okudum. Sanırım ilk tanıştığım Türk akademisyen Prof. Ayşe Gül Altınay’dı. Onun da bazı çalışmalarını okudum ve 2006 yılında University of Łódź’ta düzenlenen 6. Avrupa Feminist Araştırmalar Konferansı’ndaki açılış konuşmasında yorumcu olarak yer aldım. Bu, Altınay’ın *Ordu-Millet Miti: Türkiye’de Militarizm, Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim* kitabını okumadan önceydi. Bu birkaç yıl önceydi, son zamanlarda Nurseli Yeşim Sünbüloğlu’nun⁴ bazı çalışmalarını okudum. Ayrıca Alp Biricik’in *İstiklal Caddesinde bir Yürüyüş: İstanbul’daki Muhaliif Cinsel Coğrafyalar, Siyaset ve Vatandaşlık*⁵ başlıklı tezine danışmanlık yaptım ve diğer çalışmalarını okudum. Nil Mutluer’in doktora çalışmalarının bazı kısımlarını okudum.⁶ Son söylediğim üç kişiyle İsveç’te buldukları zaman bir araya geldim. Bunun dışında medyayı takip ediyorum, gazeteleri ve özellikle bölgedeki savaş ve Kürt konusu ile ilgili analizleri okuyorum. Buraya gelmeden önceki bilgim bunlarla sınırlı. Anladığım kadarıyla daha bildik konular olan erkeklerin ataerkil cinsiyet egemenliği ile birlikte etnik, dini, cinsel ve diğer güçlüklerin yanı sıra erkekler ile ilgili kalıplara, özellikle de Türkiye dışında inşa edilenlere, itimat etmenin tehlikesi gibi sorunlar mevcut. Elbette bunların çok daha detaylı analizi yapılmalıdır. Bu ilk nokta.

İkinci nokta, ki şahsen çok ilginç buluyorum, aslında burada ortaya çıkıyor... Türkiye’de olmanın bana ne ifade ettiğini mi öğrenmek istiyorsunuz?

fe: Aslında biz genel olarak Türkiye’deki politik durum ve erkek olma hali hakkındaki düşüncelerinizi duymak istiyoruz.

Hearn: Dediğim gibi, ben genel olarak Türkiye’deki erkekler üzerine anlık bir analiz yapmak konusunda temkinliyim. Ama yapıyor olsam şunları sorardım: Erkekler ekonomi, ordu, din, devlet ve akademiye nasıl kontrol ediyor, ve kontrolü elinde tutanlar hangi erkekler? En ayrıcalıklı ve en güçsüz erkeklerin durumu nedir? Kim interneti ve siber alanı kontrol ediyor? Erkeklerin hem kendileriyle ve hem de diğerleriyle, cinsellik, beden,

bakım ve duygular yönünden ilişkileri nasıl? Kadına yönelik farklı türlerdeki erkek şiddeti ne boyutta, vb.? Erkek pratiklerinin kadınlar, çocuklar ve birbirleri üzerindeki etkileri nelerdir? Bu soruların bazılarının cevaplarını biliyorsunuzdur, eminim. Peki, toplumsal cinsiyet düzeni en güçsüz, ötekileştirilmiş, ya da ataerkinin, neoataerkinin⁷, ya da neoliberal ataerkinin⁸ veya bunların bir karışımının baskın biçimlerine uymayan veya uymayı reddeden erkeklere karşı, ne gibi sonuçlar/komplikasyonlar üretir?

Bu ve bunun gibi diğer sorunlar birçok ağ (network) tarafından ele alınıyor; *FE Dergi, Erkeklikler: Kimlik ve Kültür Üzerine bir Dergi* ya da *Eleştirel Erkekler ve Erkeklikler İncelemeleri İnsiyatifi* var. Bu konferans organize edildi; ve bence çok çok önemli bir olay, bir faaliyettir. Hatta ben bunun tarihi bir olay olduğunu düşünüyorum. Oturumların çoğuna katıldım. Asıl mesele, farklı siyasi pozisyonlardan ve akademik disiplinlerden bu konuya ilgi duyan insanlardan oluşan bir topluluk olduğunu görmek. Daha tarihsel bakarsanız, bu muhtemelen 30 yıl önce olanaklı değildi.

Ama şimdi bu veya benzeri faaliyetler pek çok ülkede oluyor. Örneğin İspanya'da benzer etkinlikler düzenleyen çeşitli gruplar mevcut ve yukarıda bahsi geçen dergilere benzeyen "Masculinidades y Cambio Sosyal- MCS" dergisi var. Ayrıca benim Çek Cumhuriyeti'nde yayımlanan bir dergi ile bağım var; Çek Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları dergisi olan "Gender, Rovné Příležitosti, Výzkum" (Türkçesi: Toplumsal Cinsiyet, Eşit Olanaklar, Araştırma). Derginin, iki meslektaşım, Iva Šmídová ve Ivan Vodochodský ile birlikte editörlüğünü yaptığımız özel sayısında şimdiye kadar değindiğim bu soruları, sadece Çek erkeklikleri ile ilgili olarak değil, Çek okuyucusunu ilgilendiren başka konular bağlamında da ele aldık. İskandinav bölgesinde de başka şeyler var. Yani benzer şeyler, dünyanın başka bölgelerinde de oluyor. Örneğin İngiltere'de bunlar 1970li yılların sonlarında başlamış. İskandinav bölgesinde "İskandinav Erkekler ve Erkeklikler Araştırmaları Derneği" oldukça aktif; kendilerinin her iki yılda bir konferans düzenlendiğini ve şimdiye kadar altı konferans yapıldığını söylemek isterim. Ayrıca İskandinavya'da eskiden "Nordic Journal" olarak anılan "NORMA" ya da "Uluslararası Erkeklikler Çalışmaları Dergisi" isimli bir dergi var. Yani bu tip şeyler, tüm dünyada gerçekleşiyor ve bu önemli. Ama dediğim gibi, bunlar ayrı alanlar değildir.

fe: Milliyetler açısından mı demek istiyorsunuz?

Hearn: Hayır, toplumsal cinsiyet çalışmalarından ayrılmamalı demek istedim ama milliyet sorusu çok ilginç bir konu. Bu dil ile ya da yerel bağlamla ilgili olsa da yalnızca onunla ilgili bir konu değil. Uluslararası ve hatta ulusaşırı (transnational) temaslar kurmanın, hem birbirinden yeni şeyler öğrenmek hem de farklı yerelliklerin değerini anlamak açısından son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Röportajdan az evvel Güney Afrika ve Meksika'daki genç insanlar ve şiddet konulu bir oturumdan çıktım. Dr. Deevia Bhana Güney Afrika'daki durumu, Dr. Talina Hernandez de Meksika'daki durumu anlattı. Oturumda ben de şu konuyu ortaya attım; farklı ülkeleri ele alan her iki katılımcının anlattıkları ne ölçüde benzer süreçleri kapsıyor? Sanırım ülkeleri karşılaştıran ya da aralarındaki ilişkileri araştıran bu ulusaşırı yaklaşım oldukça önemli. Son zamanlarda çeşitli kıtaları kapsayan birçok erkekler ve erkeklikler araştırmaları çalışması var. Bir iki tanesinin içinde ben de buldum. Örneğin, "Ulusaşırı Erkekleri Yeniden Düşünmek" (2013 koleksiyonu) ve "Tüm Dünyadaki Erkekler ve Erkeklikler" (2011 koleksiyonu).⁹ "Men and Masculinities" in erkekler, erkeklikler ve toplumsal cinsiyet eşitliği ilgili uluslararası çalışmalar üzerine olan 2015'te yayımlanacak özel sayısının misafir editörüyüm. Umarım sözünü ettiğim bu ulusaşırı araştırmalar devam eder.

Ancak bir de bu tür araştırmalarda karşımıza çıkan bir dil sorunu var. Bu tür araştırmaları yayımlarken İngilizce dilini kullanmak zorundasınız ve elbette bu dilin de kendine özgü sınırlamaları var. Bu sorun doktora araştırmalarında da mevcut. Örneğin, bu konuda en bilgili olduğum Finlandiya ve İsveç'te doktora tezlerini İngilizce dilinde yazan insanların kendi dilleri olan Fince ya da İsveççe olan mülakatları, hem bu dillerde hem de İngilizce olarak yazmaları açık bir şekilde teşvik ediliyor. Bu ya farklı diller için iki farklı sütun şeklinde yapılıyor ya da son not veya ek kısmında belirtiliyor. Bu uygulamanın mükemmel olmadığını kabul ediyorum ama en azından orijinal metni okuyabilme olanağı sunması bakımından işe yarar bir uygulama. Çevirinin kendine has sınırlamaları var. Yayınlarda İngilizce'nin hakimiyetini kırmak için yaratıcı çözümler bulmamız gerekiyor, çünkü maalesef bu hakimiyet gittikçe kötüye gidiyor. Burada durum nasıl bilmiyorum ama Finlandiya, İsveç, Hollanda ve İsviçre gibi birçok ülkede özellikle genç akademisyenler üzerinde İngilizce yayın yapmaları konusunda büyük baskı var. O zaman şu soru akla geliyor, acaba bu akademisyenler yerel tüketim için kendi dillerinde mi yayın çıkarmalılar? Yerel tüketim derken akademisyenin kendi ulusuna ait karar alıcılar, entellektüeller, siyasetçileri veya daha geniş düşünürsek o ulusun toplumundan bahsediyorum... Evet bu

saydıklarım büyük ihtimalle İngilizce okuyabiliyorlar ama belki de İngilizce okumayı istemiyor olabilirler. Son on yılda genç akademisyenler üzerinde İngilizce dergilerde yayın yapmak için ciddi bir şekilde baskı var. Bence bu çok çok sınırlandırıcı bir şey.

fe: İşte tam da bu yüzden “FE Dergi” ve “Erkeklikler: Kimlik ve Kültür Üzerine bir Dergi” iki dilde yayın yapıyor.

Hearn: Bu çok çok iyi. Benim demek istediğim sözde en tepedeki dergiler ki bunlar sözde yüksek etkili dergiler olarak biliniyor, hep İngilizce yayımlanıyor. Bu yüzden akademisyenler İngilizce yayın yapmaya zorlanıyorlar. Sadece erkekler ve erkeklikler çalışmaları için söylemiyorum. Başka konularda çalışan insanlar da aynı baskıyı görüyorlar ve bu maalesef çok çok sınırlandırıcı bir durum ve bu durum bilimi yozlaştırıyor. “Yozlaştırıyor” sözcüğü çok sert bir sözcük biliyorum ama ben bu uygulamanın tamamen karşısındayım. Bu şekilde devam eden bir eğilim var. Ancak bu on yıllık zaman içinde açık erişim yayınlarıyla değişebilir gibi görünüyor.

fe: Peki sizce Eleştirel Erkekler ve Erkeklikler teorisinde eksik olan ne?

Hearn: Dünkü açılış konuşmamda da bahsettiğim gibi sosyal hayatın tüm alanları yeterince derin bir şekilde incelenmiyor. Bunlardan biri çevre sorunları ve iklim değişikliği. Bu gezegen nasıl hayatta kalacak? Militarizm yeterince çalışıldı artık. Çok uluslu şirketler, uluslararası finans... Bu gibi konular yeterince çalışılmadı. Demek istediğim yeterince çalışılmayan bir çok konu var; enerji, su, ulaşım, din, dış politika, mülteciler, hem ilerici hem de tepkisel toplumsal hareketler. Daha teorik yaklaşacak olursak, bu soru cevap verilmesi çok daha zor bir soru olur. Buna cevap vermenin bir yolu; Eleştirel Erkekler ve Erkeklikler Çalışmalarında çoğu Raewyn Connell’in oldukça etkili olan erillikler teorisinden gelen ve bir tür tutuculuk (orthodoxy) oluşmaya başladı. İnsanların hegemonik erkeklik denilen bir fikri ne kadar tartıştıkları ve meşgul olduklarını görünce çok şaşırdım, çünkü bu yaklaşımlardan sadece biri. Eğer feminist teoriye daha genel olarak bakarsanız, feminist teori ile ilgili çok başka yaklaşımlar olduğunu görürsünüz örneğin beden teorisi, ya da bilim ve teknoloji çalışmaları, sömürgecilik sonrası teorisi, belli bir takım cinsellik teorileri, cinsel farklılıklar, kuir teorisi vb. Belki de teorik olarak yapılması gereken farklı açılardan bakmak; farklı feminizmler ve feminist teoriler, sömürgecilik sonrası feminizm vb. Hatta tüm bunları düşünerek erkekler ve erkeklikleri anlamının farklı yollarını araştırmak gerekebilir. Bu bence çok daha büyük bir iş. Bu İsveç’te son 10 yıldır yapmaya çalıştığımız işlerden sadece biri.

Sadece ve neredeyse tutuculaşmış bir teoriye sahip olmanın aksine...Tabii ki Connell’ı suçlamaya çalışmıyorum bütün bunlar için. Kendisinin çok açık fikirli bir insan olduğunu ancak diğer insanların onun fikirlerinin bazı yönlerini, mesela meşruiyet sorununa veya ataerkilliğe yada adına ne dersiniz deyin, bazı önemli konulara değinmeden, çok dar bir biçimde ele aldığını düşünüyorum. Daha özele yoğunlaşırsak, bence birbiriyle çelişen fakat aynı zamanda kullanışlı olan birden fazla teoriye sahip olabilirsiniz. Bence toplumsal cinsiyet ve sınıfı analizi oldukça yararlıdır. Yani tamam, ben demiyorum ki bütün erkekler tek bir sınıftır, ama bir yere kadar cinsiyet-sınıf, toplumsal cinsiyet-sınıfın anlamlılığı, ve bunların içindeki ve erkekler arasındaki gerilim, çelişki, ve bölünmeler hakkında düşünmek yararlı olabilir. Son on yıldır ilgilendiğim soru şu: Bir toplumsal kategori olarak erkeklerin ortadan kalkması için mi çalışıyoruz? Bu öngörülebilir bir şey mi? Elbette (insanların) farklı beden türleri var, cinselliklerine ve toplumsal cinsiyetlerine göre farklı konumlanma biçimleri var. Fakat insanlar erkeklik kategorisinin korunmasına neden bu kadar saplanmış durumdalar? Erkeklik niye bu kadar değerli? Bu ayrıca pratik bir politika meselesi, özellikle Türkiye’deki zorunlu askerlik meselesi, yahut Finlandiya’da bunun nasıl işlediği çoğu insanı şaşırtıyor. Finlandiya kuzeybatı Avrupa ülkeleri içinde zorunlu askerlik uygulaması olan az ülkeden biri. Bu yüzden çoğu Finlandiyalı genç erkek askerlik yapmak zorunda.

Bir diğer konu da neyin erkekliği kapsadığı. Ya da kim “gerçek erkek” olarak algılanıyor? Kime muafiyet tanınıyor? Yani böyle erkeklik kategorisinin tümüyle feshedilmesine dair sorular sormak tuhaf değil, hatta oldukça pratikler. (Tam röportajın bitmeye yaklaştığı bu sırada, sempozyumun organizasyon komitesinde görevli olan Yrd. Doç. Mehmet Bozok, son bir soru sordu.)

Mehmet Bozok: *fe dergi* okuyucuları için bir soru eklemek istiyorum. EEEİ’nin feminist teori ve aktivizme olası katkıları nelerdir?

Hearn: Ben *fe dergi* ve okurlarının bağlamına aşına olmadığım için verdiğim cevapların bazılarında ihtiyatlı davrandım. Feminist aktivizm ve feminist teori dediğimiz zaman, sadece kadınları mı kastediyoruz acaba? Bu

soruyu soruyorum çünkü bu kelimelerin çok farklı anlamlara sahip olabildiğini gördüm. Eğer mesela orada yaşadığım dönemde İngiltere'de feminist deseydik, erkekleri kastetmiş olmazdık . Erkekler feminist olamazdı. Biz profeminist kelimesini mesela bu yüzden kullanmaktayız. İsveç'te ise durum farklı; erkek yada kadın fark etmez feminist olabilirsin. Yani bu soru İsveç'te ve İngiltere'de çok farklı cevaplanabilir. Finlandiya'da da farklıdır. Ama ben bu konuya girmeyeceğim. Yani bu sorunun Türkiye bağlamında, Türk izleyici tarafından nasıl anlaşılabilirliğini bilmiyorum. Yani o zaman benim size sorum bununla ne kast ettiğiniz olacaktır. *fe* okurları sadece kadınlar mı? Bunu sormak istiyorum.

fe: Hayır, sadece kadınlar değil ...

Hearn: EEEİ de sadece erkekler tarafından yapılan bir çalışma değildir . Erkekler ve erkeklik araştırmaları yapan feminist kadınlar var. Bu, feminizmin bir parçası. Ve bu açılış konuşmasında da bahsetmediğim, korkunç bir terim olan Erkekler Çalışmaları (Men's Studies)'nın erkekler üzerine mi çalıştığı yoksa erkeklere ait çalışmaları mı kapsadığına dair karışıklıkla ilgili? Özne olarak erkeklerle mi ilgili yoksa nesne olarak erkeklerle mi? İşte bu sorular feminizmin ve feminist teori ve aktivizmin parçasıdır!

¹Açılış Konuşması, 'Sırada ne var?: Erkekler ve erkekliğin (değişen) anahtar konuları ve "biz" kimiz ki zaten? ... ' Erkekler ve Erkeklikler (ICSM) Sempozyumu - Kimlikler, Kültürler ve Toplumlar, İzmir, Türkiye, Eylül 2014.

²Hearn burada Avrupa ve Kuzey Amerika'daki çeşitli (Consciousness Raising –CR) farkındalık gruplarını kastediyor.

³Linn Egeberg Holmgren ve Jeff Hearn 'Feminizm içinde erkekler' çerçevesi: Cinsiyet eşitliği ve feminizm üzerine cinsiyet bilinçli erkekler için teorik konular, yerel içerikler ve pratik geçişler *Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Dergisi*, 18(4), 2009, 403-418.

⁴Örneğin, 'Hrant Dink Suikastı ardından Milliyetçi Tepkiler ve Erkeklik: Ulus-Devletlerin Resmedilişi ve Ulusötesileşme Süreçlerinin Sonuçları', Jeff Hearn, Marina Blagojević ve Katherine Harrison, *Ulusötesi Erkekleri Yeniden Düşünmek: (Milletler) Ötesi, Arası ve Çerçevesi*, Londra: Routledge, 2013.

⁵Linköping Elektronik Baskı, Linköping, 2014.

⁶Örneğin, 'İstanbul Tarlabası'ndaki Ülkesinde Yerinden Edilmiş Erkeklerin Gündelik Yaşamında Ulusaşırı ve Ulusal Kurumların Rolü, Katherine Harrison ve Jeff Hearn (ed.) *GEXcel Yayın Aşamasında Rapor VII. Bölüm, GEXcel Tema 2 Yayınlar, Erkekler ve Erkeklikler Hegemonyasının Yapıbozumu Tematik Toplumsal Cinsiyet Enstitüsü*, Linköping ve Örebro Üniversitesi, GEXcel Yayın Aşaması Serisi, Linköping ve Örebro.

⁷Hisham Sharabi *Neoataerki: Arap Dünyasındaki Çarpıtılmış Değişimin Teorisi*: New York: Oxford Üniversitesi, 1988.

⁸Beatrix Campbell *Eşitliğin Sonu*, Londra: Seagull, 2014.

⁹Jeff Hearn, Elisabetta Ruspini, Bob Pease ve Keith Pringle, Houndmills: Palgrave Macmillan.

Kaynakça

Altınay, Ayşe Gül, *The Myth of the Military-nation: Militarism, Gender, and Education in Turkey* (New York: Palgrave Macmillan, December 2004).

Biricik, Alp. *A Walk on Istiklal Street : Dissident Sexual Geographies, Politics and Citizenship in Istanbul* (Doctoral thesis, Linköping: Linköping University Electronic Press, 2014).

Campbell, Beatrix. *End of Equality* (Londra: Seagull, 2014).

Holmgren, Linn Egeberg and Hearn, Jeff. Framing 'Men in Feminism': Theoretical Locations, Local Contexts and Practical Passings in Men's Gender-conscious Positionings on Gender Equality and Feminism', *Journal of Gender Studies*, 18(4), 2009, 403-418.

Mutluer, Nil. 'The Role of Transnational and National Institutions in Internally Displaced Men's Everyday Life in Tarlabası in Istanbul', in Katherine Harrison and Jeff Hearn (eds.) *GEXcel Work in Progress Report Volume VII. Proceedings from GEXcel Theme 2: Deconstructing the Hegemony of Men and Masculinities*, Institute of Thematic Gender Studies, Linköping and Örebro Universities, GEXcel Work in Progress Series, Forthcoming PhD Thesis, Linköping and Örebro).

Ruspini, Elisabetta ve Hearn, Jeff ve Pease Bob ve Pringle, Keith (eds.) *Men and Masculinities Around the World: Transforming Men's Practices* (New York: Palgrave Macmillan, 2011).

Sharabi, Hisham. *Neopatriarchy: A Theory of Distorted Change in Arab World* (New York: Oxford Üniversitesi, 1988).

Sünbülüoğlu, Yeşim. "Nationalist Reactions and Masculinity Following Hrant Dink's Assassination: Reconfigurations of Nation-States and Implications for the Processes of Transnationalization", ed. Hearn, Jeff ve Blagojević, Marina ve Harrison, Katherine. *Rethinking Transnational Men: Beyond, Between and Within Nations* (Londra: Routledge, 2013).